

CZ

CONSTITUȚIA
REPUBLICII CEHE

CONSTITUȚIA REPUBLICII CEHE

Prezentare generală

Prof. univ. dr. Ștefan DEACONU

1. Scurt istoric

Statul cehoslovac s-a format în 1918 după Primul Război Mondial, când s-au desprins Cehia și Slovacia de Imperiul Austro-Ungar, formând un singur stat. Prima Constituție a țării, din 1920, conținea prevederi speciale referitoare la controlul constituționalității legilor și la independența instituțiilor judiciare. După cel de-al Doilea Război Mondial Cehoslovacia, care fusese sub control german, revine la Constituția avută înainte de război.

La preluarea puterii de către Partidul Comunist, au fost adoptate noi constituții în 1948 și 1960 prin care Partidul Comunist și-a proclamat rolul de conducător al țării.

După 1989, divergențele dintre cehi și slovaci au condus la separarea Cehoslovaciei în două state, astfel că, la 25 noiembrie 1992, prin votul Parlamentului Cehoslovaciei, s-a hotărât constituirea a două republici independente, Cehia și Slovacia.

După alegerile din 1992, Partidul Social Democrat ceh s-a concentrat pe reforma economică a statului și după lungi tratative cu liderii politici a fost elaborată Constituția Cehiei, fiind adoptată în 1992 și intrând în vigoare în 1993.

În noua Constituție a statului independent Cehia, a fost introdusă configurația bicamerală a Parlamentului, opoziția preferând o Cameră reprezentativă pentru asigurarea autonomiei teritoriale.

Primul Președinte al Republicii Cehe, Václav Havel, a atribuit ample competențe și atribuții Prim-ministrului.

Actuala Constituție a Cehiei a fost adoptată la 16 decembrie 1992. De la adoptarea sa până în momentul de față ea a fost amendată de opt ori. În cele mai multe dintre cazuri, modificările aduse au avut un caracter tehnic și nu au implicat schimbări majore. O amendare semnificativă a fost cea adoptată la 18 octombrie 2001 în pregătirea aderării Republicii Cehe la Uniunea Europeană (Legea constituțională nr. 395/2001).

O altă modificare substanțială a intervenit prin Legea constituțională nr. 71/2012 adoptată la 8 februarie 2012 prin care a fost introdusă alegerea directă a șefului statului, de la formarea Cehoslovaciei în anul 1918 și până la alegerile din ianuarie 2013 Președintele fiind ales de către Parlament.

De asemenea, în anul 2013 a fost adoptată o modificare a Constituției în ceea ce privește limitarea imunității deputaților, senatorilor și judecătorilor Curții Constituționale. Conform noilor prevederi, imunitatea acestora este valabilă doar în perioada mandatului de deputat, senator sau judecător al Curții Constituționale.

Constituția este structurată în opt capitole și 113 articole, conținând și un preambul în care se face trimitere la cele trei regiuni istorice ale Cehiei: Boemia, Moravia și Silezia.

2. Raporturile dintre principalele autorități statale

În ceea ce privește raportul dintre principalele instituții ale statului, în analiza acestor raporturi trebuie pornit de la forma republicană de guvernământ a statului în care atât Parlamentul, cât și Președintele sunt instituții alese în mod direct de către popor.

Parlamentul, prin cele două Camere ale sale (Camera Deputaților și Senatul), îndeplinește funcția legislativă, iar Președintele Republicii și Guvernul îndeplinesc funcția executivă. Parlamentul are 281 de membri (200 de deputați și 81 de senatori), iar mandatul diferă pentru cele două categorii de parlamentari. În timp ce deputații sunt aleși pentru un mandat de patru ani, senatorii sunt aleși pentru un mandat de șase ani.

În ceea ce privește raporturile dintre Guvern și Parlament, Constituția prevede posibilitatea deținerii în același timp a mandatului de parlamentar și a funcției de membru al Guvernului. De asemenea, Guvernul are inițiativă legislativă la fel ca orice alt membru al Parlamentului. Mai mult, în materie bugetară, inițiativa legislativă aparține în exclusivitate Guvernului.

Membrii Guvernului au dreptul să participe la ședințele Camerelor, iar participarea acestora la o ședință a Camerei Deputaților este obligatorie, dacă li se solicită prezența. Guvernul este numit de Președintele Republicii pe baza votului de încredere acordat de Camera Deputaților, Guvernul în întregime fiind răspunzător în fața acestei Camere.

În privința raporturilor dintre Președinte și Parlament, acestea au la bază egala legitimitate populară a celor două instituții. Există însă un raport de colaborare între cele două instituții, Președintele având dreptul de a participa la ședințele ambelor Camere ale Parlamentului. De asemenea, Președintele poate dizolva Camera Deputaților, dacă aceasta nu acordă un vot de încredere pentru formarea unui nou Guvern, dacă nu ia o decizie, în termen de trei luni, cu privire la un proiect de lege al Guvernului asupra căruia acesta și-a angajat răspunderea sau dacă o sesiune a Camerei Deputaților a fost suspendată pentru o perioadă de timp îndelungată. Președintele dizolvă Camera Deputaților numai pe baza propunerii acesteia, exprimate printr-o hotărâre adoptată cu majoritatea a trei cincimi din deputați.

La rândul său, Parlamentul îl poate pune pe Președinte sub acuzarea de înaltă trădare sau de încălcare gravă a Constituției. În acest sens, Senatul poate, cu acordul Camerei Deputaților, să depună la Curtea Constituțională o plângere constituțională

împotriva Președintelui pentru fapte de înaltă trădare, încălcare gravă a Constituției sau a ordinii constituționale. Pe baza plângerii, Curtea Constituțională poate decide ca Președintele să-și piardă funcția și, ulterior, dreptul de a mai candida pentru această funcție. Propunerea referitoare la plângerea constituțională se adoptă de către Senat cu o majoritate de trei cincimi din senatorii prezenți.

Cât privește raporturile dintre Președinte și Guvern, Președintele este cel care numește Prim-ministrul și, pe baza propunerii acestuia, pe ceilalți membri ai Guvernului.

În termen de treizeci de zile de la numirea sa, Guvernul merge în fața Camerei Deputaților și solicită votul de încredere al acesteia. Membrii Guvernului depun jurământul în fața Președintelui. De asemenea, Președintele revocă membrii Guvernului pe baza propunerilor Prim-ministrului.

3. Puterea judecătorească

În Republica Cehă, puterea judecătorească este alcătuită din judecători. Judecătorul este considerat un funcționar al statului care contribuie la îndeplinirea activităților sistemului judecătoresc. Principalele activități ale judecătorului sunt cele de a pronunța hotărâri cu privire la litigiile din cadrul acțiunilor civile, administrative și penale, precum și de a pronunța sentințe în alte cauze introduse în fața instanțelor.

Condițiile care trebuie îndeplinite pentru a fi numit în funcția de judecător sunt: naționalitate cehă, bună reputație, studii universitare, experiență personală și calități morale care să garanteze faptul că judecătorul își va îndeplini pe deplin funcțiile, trecerea unui examen de verificare a cunoștințelor profesionale juridice, precum și depunerea jurământului în fața Președintelui Republicii.

Pregătirea pentru a deveni judecător presupune efectuarea unui stagiu de trei ani ca judecător stagiar, acesta fiind efectuat la instanțe. La sfârșitul stagiului pregătitor, judecătorul stagiar trebuie să susțină un examen de verificare a cunoștințelor profesionale juridice.

Mandatul unui judecător se sfârșește la încheierea anului în care acesta a împlinit vârsta de 70 de ani, în momentul decesului sau când a fost declarat în mod oficial decedat, ori și-a dat demisia.

Judecătorilor nu li se permite să se implice în nicio altă activitate cu caracter lucrativ, cu excepția activităților academice, de predare, literare, publicistice și artistice sau a activităților desfășurate în cadrul organelor consultative ale unui minister sau ale Guvernului.

Judecătorii trebuie să pronunțe hotărârile în termene rezonabile și fără întârziere, precum și să ofere părților în proces și reprezentanților acestora posibilitatea de a-și exercita drepturile.

În momentul în care judecătorilor le încetează funcția, aceștia trebuie să păstreze confidențialitatea cu privire la toate faptele de care au luat cunoștință în timpul exercitării funcțiilor lor.

În privința răspunderii pentru erori judiciare, statul este răspunzător pentru orice prejudiciu cauzat prin hotărârea ilegală pronunțată de un judecător, însă statul se poate întoarce împotriva judecătorului cu o acțiune în regres numai în cazul în care acesta a fost găsit vinovat în cadrul unor proceduri disciplinare sau penale.

Din cadrul sistemului judecătoresc fac parte și procurorii. Aceștia sunt funcționari a căror atribuție este de a reprezenta statul în activitatea de protecție a interesului public. Condițiile ce trebuie întrunite pentru a fi numit procuror sunt: cetățenie cehă, capacitate juridică deplină, bună reputație, studii superioare în drept și calități morale care să garanteze faptul că procurorul își va îndeplini pe deplin funcțiile sale.

Procurorii sunt numiți în funcție de către Ministrul Justiției în urma susținerii unui examen de verificare a cunoștințelor juridice. La data numirii, aceștia trebuie să aibă vârsta de cel puțin 25 de ani și trebuie să își dea consimțământul cu privire la numirea lor ca procuror. Ulterior, aceștia depun jurământul de procuror în fața Ministrului Justiției.

Procurorii sunt numiți pe perioadă nelimitată și le încetează funcția în momentul în care împlinesc vârsta de 70 de ani. În exercitarea atribuțiilor, procurorii au obligația de a respecta instrucțiunile superiorului lor, cu excepția situațiilor în care o astfel de instrucțiune ar constitui o încălcare a legii.

Procurorii au, de asemenea, obligația, potrivit legii, de a păstra confidențialitatea tuturor informațiilor de care au luat cunoștință în cursul exercitării activității lor.

În materia răspunderii profesionale, statul este responsabil pentru prejudiciile cauzate de către un procuror ca urmare a unei hotărâri ilegale sau a unei proceduri oficiale incorecte, urmând a exercita un drept de regres împotriva acelor procurori care se fac vinovați de producerea prejudiciilor.

4. Administrația publică locală și organizarea administrativ-teritorială

Din punct de vedere administrativ, teritoriul Republicii Ceha este împărțit în localități și regiuni. Localitățile reprezintă unitățile de bază prin care se realizează autonomia locală, iar regiunile reprezintă marile unități prin care se realizează autonomia locală. Atât localitățile, cât și regiunile sunt persoane juridice de drept public care pot deține patrimoniu și care își gestionează activitățile pe baza propriului buget. Statul poate interveni în activitățile unităților prin care se realizează autonomia locală doar în cazul în care este necesară aplicarea legii și doar în conformitate cu procedura prevăzută prin lege.

Localitățile fac parte întotdeauna dintr-o regiune mai mare prin care se realizează autonomia locală, iar aceste regiuni pot fi înființate sau dizolvate doar prin lege constituțională.

Localitățile și regiunile sunt administrate în mod independent de către organele lor reprezentative. Membrii acestora sunt aleși prin vot secret, universal, egal și direct pentru un mandat de patru ani.

Organele reprezentative ale localităților au competență decizională în chestiuni de autonomie locală, în măsura în care acestea nu sunt încredințate prin lege organelor reprezentative ale marilor regiuni prin care se realizează autonomia locală.

5. Drepturile fundamentale

Constituția nu are un capitol special referitor la drepturile fundamentale, însă art. 3 din Legea fundamentală face referire la faptul că din ordinea constituțională a Republicii Ceha face parte Carta drepturilor și libertăților fundamentale. Această Cartă a fost adoptată odată cu Constituția, la 16 decembrie 1992, și conține în cele 44 de articole împărțite în șase capitole drepturile fundamentale ale cetățenilor cehi.

Dreptul la viață și interzicerea pedepsei cu moartea, libertatea persoanei, interzicerea muncii forțate și protecția demnității umane, dreptul de proprietate și inviolabilitatea persoanei, precum și libertatea de mișcare și libertatea conștiinței sunt doar câteva dintre drepturile fundamentale enumerate în Cartă. De asemenea, drepturile politice precum dreptul de asociere și de petiționare, libertatea de exprimare și dreptul la informație sunt și ele incluse în categoria drepturilor fundamentale.

Un capitol special din Cartă tratează drepturile minorităților etnice și naționale și, de asemenea, tot un capitol separat al Cartei tratează dreptul la apărare și liberul acces la justiție.

Așadar, în materia protecției drepturilor și libertăților fundamentale, Carta drepturilor și libertăților fundamentale împreună cu textul Constituției formează ceea ce în doctrină se numește „bloc de constituționalitate”.

6. Raportul dintre dreptul național și dreptul Uniunii Europene

Legea constituțională nr. 23/1991 prevedea că „Tratatele internaționale privind drepturile omului și libertățile fundamentale ratificate de către Republica Federativă Cehă și Slovacă sunt obligatorii pe teritoriul acesteia și au întâietate în raport cu legea”. Prevederea a introdus principiul monist în acest domeniu al tratatelor.

În prezent, sistemul ceh este calificat de juriști ca fiind unul mixt (combină abordarea monistă cu cea dualistă, principala pondere fiind deținută de abordarea dualistă cu elemente moniste).

Aceeași concepție monistă în raport cu tratatele privind drepturile omului și libertățile fundamentale a fost preluată și în Constituția Republicii Ceha intrată în vigoare la 1 ianuarie 1993. Față de restul tratatelor a fost menținută abordarea teoriei dualiste.

În legile sale constituționale, Republica Cehă stabilește raporturile dintre dreptul intern și dreptul internațional prin accentuarea principiului suveranității statale. Juriștii cehi arată că suveranitatea reprezintă condiția dezvoltării relațiilor de drept internațional. Astfel, doar un stat suveran poate fi membru cu drepturi

depline al organizațiilor internaționale. În același timp însă suveranitatea Republicii Cehe nu este interpretată ca fiind nelimitată. Suveranitatea externă a Republicii Cehe este exprimată, în cele mai multe dintre cazuri, prin tratatele internaționale la care Republica Cehă este membră.

Prin Legea constituțională nr. 395/2001 (pregătitoare a aderării la UE), art. 1 al Constituției a fost completat cu actualul alin. (2) care arată că Republica Cehă respectă angajamentele care decurg din dreptul internațional. Republica Cehă confirmă obligativitatea respectării angajamentelor internaționale și faptul că acestea se aplică dreptului internațional în integralitatea sa, întemeiat atât pe drept contractual, cât și cutumiar.

Prin sintagma angajamente internaționale sunt avute în vedere și angajamentele care decurg din statutul de stat membru al Uniunii Europene chiar dacă, potrivit juriștilor chehi, cadrul juridic al UE nu mai poate fi considerat drept internațional *stricto sensu*, ținând cont de faptul că însăși Curtea de Justiție a UE a constatat, în trecut, faptul că Uniunea (Comunitatea) formează o nouă ordine juridică, diferită de ordinea juridică internațională.

În plan normativ raportul *drept intern – drept internațional* este codificat în Constituția Republicii Cehe în următoarele articole: art. 1 alin. (2), art. 10, art. 10a, art. 10b, art. 39 alin. (4), art. 49, art. 63 alin. (1) și art. 87.

7. Curtea Constituțională

Curtea Constituțională a Republicii Cehe este, conform Constituției, organul judiciar responsabil cu apărarea constituționalității. Ea se compune din cincisprezece judecători, numiți pentru o perioadă de zece ani. Judecătorii Curții Constituționale sunt numiți de Președintele Republicii, cu acordul Senatului.

Poate fi numit judecător al Curții Constituționale orice cetățean cu o bună reputație, care are dreptul de a fi ales în Senat, care are o pregătire juridică superioară și o vechime de cel puțin zece ani în activitatea juridică.

Mandatul judecătorilor Curții începe în momentul depunerii jurământului în fața Președintelui Republicii. Dacă un judecător refuză să depună jurământul sau îl depune cu rezerve, se consideră că acesta nu a fost numit.

Pe parcursul întregului mandat de judecător, membrii Curții Constituționale nu pot fi urmăriți penal fără acordul Senatului. Dacă Senatul nu își dă acordul, urmărirea penală este suspendată pe durata mandatului de judecător la Curtea Constituțională. De asemenea, judecătorii Curții Constituționale nu pot fi arestați decât în caz de flagrant delict. Autoritatea competentă să efectueze arestarea trebuie să-l informeze neîntârziat pe președintele Senatului cu privire la respectiva arestare și dacă, în termen de douăzeci și patru de ore de la arestare, președintele Senatului nu-și exprimă acordul, autoritatea competentă să efectueze arestarea este obligată să-l elibereze.

Din punctul de vedere al competențelor, Curtea Constituțională are următoarele atribuții:

- a. declară neconstituționale legile sau anumite prevederi ale acestora, în cazul în care acestea contravin ordinii constituționale;
- b. declară neconstituționale alte acte juridice sau anumite prevederi ale acestora, în cazul în care ele contravin ordinii constituționale sau unei legi;
- c. se pronunță asupra plângerilor constituționale formulate de organele reprezentative ale unei regiuni prin care se realizează autonomia împotriva unei intervenții ilegale a statului;
- d. se pronunță asupra plângerilor constituționale formulate împotriva deciziilor definitive sau a altor încălcări ale drepturilor și libertăților fundamentale garantate de Constituție, săvârșite de către autoritățile publice;
- e. se pronunță asupra hotărârilor referitoare la confirmarea alegerilor de deputați sau de senatori;
- f. soluționează cazurile referitoare la pierderea dreptului de a fi ales deputat sau senator sau cele referitoare la incompatibilitatea cu calitatea de deputat sau senator;
- g. hotărăște asupra plângerilor constituționale formulate de Senat împotriva Președintelui Republicii;
- h. hotărăște asupra petițiilor formulate de Președintele Republicii prin care se solicită anularea unei hotărâri comune a Camerei Deputaților și Senatului;
- i. hotărăște asupra măsurilor necesare pentru punerea în aplicare a unei decizii a unui tribunal internațional, care este obligatorie pentru Republica Cehă, în cazul în care aceasta nu poate fi pusă în aplicare în alt mod;
- j. se pronunță asupra constituționalității și legalității deciziilor cu privire la dizolvarea unui partid politic sau ale altor decizii referitoare la activitățile unui partid politic;
- k. soluționează conflictele de competență între organele de stat și organele regiunilor prin care se realizează autonomia locală, cu excepția cazului în care această competență nu este atribuită prin lege altui organ.

Deciziile Curții Constituționale sunt obligatorii pentru toate autoritățile statului și pentru orice persoană și sunt executorii de la data publicării lor.

CONSTITUȚIA REPUBLICII CEHE¹

Consiliul Național Ceh a adoptat următoarea Lege Constituțională:

PREAMBUL

Noi, cetățenii Republicii Cehe din Boemia, Moravia și Silezia,
la momentul restaurării statului independent ceh,
loiali bunelor tradiții ale îndelungatei statalități a teritoriilor Coroanei Cehe,
cât și statalității cehoslovace,
decși să construim, să protejăm și să dezvoltăm Republica Cehă în spiritul
inviolabilității demnității umane și libertății,
ca patrie a cetățenilor liberi care beneficiază de drepturi egale, conștienți de
îndatoririle lor față de ceilalți și de responsabilitatea lor față de comunitate,
ca stat liber și democratic fondat pe respectarea drepturilor omului și a prin-
cipiilor societății civile,
ca parte a familiei democrațiilor europene și din alte părți ale lumii,
decși să păstrăm și să dezvoltăm împreună bogăția naturală, culturală, mate-
rială și spirituală transmisă nouă,
decși să respectăm toate principiile verificate ale unui stat guvernat de statul
de drept,
prin reprezentanții noștri liber aleși, adoptăm prezenta Constituție a Repu-
blicii Cehe.

CAPITOLUL I Dispoziții fundamentale

Art. 1

1. Republica Cehă este un stat suveran, unitar și democratic, guvernat de statul de drept, fondat pe respectarea drepturilor și libertăților omului și ale cetățenilor.

¹ Adoptată de către Consiliul Național Ceh la data de 16 decembrie 1992 și modificată prin legile constituționale nr. 347/1997, nr. 300/2000, nr. 395/2001, nr. 448/2001, nr. 515/2002, nr. 319/2009, nr. 71/2012 și nr. 98/2013.

2. Republica Cehă respectă obligațiile care decurg din dreptul internațional.

Art. 2

1. Întreaga putere a statului provine de la popor; poporul exercită această putere prin intermediul autorităților legislative, executive și judecătorești.

2. Legea constituțională stabilește condițiile în care poporul exercită direct puterea statului.

3. Puterea statului răspunde nevoilor tuturor cetățenilor și poate fi exercitată doar în cazurile, în limitele și în maniera prevăzute de lege.

4. Cetățenii pot face tot ceea ce nu este interzis prin lege; nicio persoană nu poate fi obligată să facă ceva ce nu-i este impus prin lege.

Art. 3

Carta drepturilor și libertăților fundamentale face parte din ordinea constituțională a Republicii Cehe.

Art. 4

Drepturile și libertățile fundamentale beneficiază de protecția autorităților judecătorești.

Art. 5

Sistemul politic se întemeiază pe înființarea liberă și voluntară și pe concurența liberă între acele partide politice care respectă principiile democratice fundamentale și care renunță să-și promoveze interesele prin forță.

Art. 6

Deciziile politice sunt rezultatul voinței majorității, exprimate prin vot liber. În luarea deciziilor, majoritatea ține cont și de interesele minorităților.

Art. 7

Statul se preocupă de utilizarea prudentă a resurselor sale naturale și de protecția bogățiilor sale naturale.

Art. 8

Dreptul unităților teritoriale autonome la autogovernare este garantat.

Art. 9

1. Prezenta Constituție poate fi completată sau revizuită doar prin legi constituționale.

2. Este interzisă orice modificare a cerințelor esențiale ale unui stat democratic, guvernat de principiul statului de drept.

3. Normele juridice nu pot fi interpretate în așa fel încât să dea posibilitatea oricărei persoane să elimine sau să pericliteze bazele democratice ale statului.

Art. 10

Tratatele care au caracter obligatoriu pentru Republica Cehă, care au fost ratificate de Parlament și publicate fac parte din ordinea juridică internă; dacă există neconcordanțe între dispozițiile tratatului și ale legii interne, se aplică tratatul.

Art. 10a

1. Anumite competențe ale autorităților Republicii Cehe pot fi transferate prin tratat unei organizații sau instituții internaționale.
2. Tratatul prevăzut la alineatul 1 este ratificat de Parlament, cu excepția cazului în care o lege constituțională prevede că tratatul este ratificat prin referendum.

Art. 10b

1. Guvernul informează Parlamentul, în mod regulat și în prealabil, cu privire la aspecte legate de obligațiile care decurg din calitatea Republicii Cehe de membru al unei organizații sau instituții internaționale.
2. Camerele Parlamentului emit opinii cu privire la deciziile respectivei organizații sau instituții internaționale, conform procedurii prevăzute de regulamentele lor.
3. Exercițarea de către Camerele Parlamentului a competențelor prevăzute la alineatul 2 se poate stabili în sarcina unui organ comun al ambelor Camere prin legea care reglementează principiile raporturilor între ambele Camere și al relațiilor lor interne și externe.

Art. 11

Teritoriul Republicii Cehe formează un tot indivizibil ale cărui granițe nu pot fi modificate decât prin lege constituțională.

Art. 12

1. Condițiile pentru dobândirea sau pierderea cetățeniei Republicii Cehe sunt prevăzute de lege.
2. Nicio persoană nu poate fi privată de cetățenia sa împotriva voinței sale.

Art. 13

Capitala Republicii Cehe este Praga.

Art. 14

1. Stema mică și stema mare, drapelul statului, drapelul Președintelui Republicii, sigiliul de stat și imnul național sunt simbolurile de stat ale Republicii Cehe.
2. Simbolurile de stat și utilizarea acestora sunt reglementate de lege.

CAPITOLUL II

Puterea legislativă

Art. 15

1. Puterea legislativă a Republicii Cehe aparține Parlamentului.
2. Parlamentul este alcătuit din două Camere: Camera Deputaților și Senat.

Art. 16

1. Camera Deputaților este alcătuită din 200 de deputați, care sunt aleși pentru un mandat de patru ani.
2. Senatul este alcătuit din 81 de senatori, care sunt aleși pentru un mandat de șase ani. La fiecare doi ani se organizează alegeri pentru înnoirea unei treimi din senatori.

Art. 17

1. Alegerile pentru ambele Camere au loc cu cel mult 30 de zile înainte de expirarea mandatului fiecărei Camere.
2. În cazul în care Camera Deputaților este dizolvată, alegerile pentru aceasta sunt organizate în termen de 60 de zile de la dizolvare.

Art. 18

1. Camera Deputaților este aleasă prin vot secret, universal, egal și direct, conform principiului reprezentării proporționale.
2. Senatul este ales prin vot secret, universal, egal și direct, conform principiului majorității.
3. Cetățenii Republicii Cehe au drept de vot de la vârsta de 18 ani împliniți.

Art. 19

1. Au dreptul de a fi aleși în Camera Deputaților cetățenii Republicii Cehe cu drept de vot, care au împlinit vârsta de 21 de ani.
2. Au dreptul de a fi aleși în Senat cetățenii Republicii Cehe cu drept de vot care au împlinit vârsta de 40 de ani.
3. Mandatul de deputat și de senator se obține în urma alegerilor.

Art. 20

Celelalte condiții pentru exercitarea dreptului de vot, organizarea alegerilor și confirmarea rezultatelor acestora sunt prevăzute de lege.

Art. 21

Nimeni nu poate deține în același timp calitatea de membru al ambelor Camere ale Parlamentului.

Art. 22

1. Calitatea de deputat sau senator este incompatibilă cu funcția de Președinte al Republicii, cu cea de judecător și cu alte funcții prevăzute prin lege.

2. Mandatul unui deputat sau senator expiră în ziua când acesta preia funcția de Președinte al Republicii, pe cea de judecător sau alte funcții incompatibile cu calitatea de deputat sau senator.

Art. 23

1. Deputații depun jurământul în cadrul primei ședințe a Camerei Deputaților la care aceștia participă.

2. Senatorii depun jurământul în cadrul primei ședințe a Senatului la care aceștia participă.

3. Deputații și senatorii depun următorul jurământ: „Jur loialitate Republicii Ceha. Jur să-i respect Constituția și legile. Jur, pe onoarea mea, că îmi voi îndeplini toate îndatoririle în interesul tuturor oamenilor, conform cunoștințelor de care dispun și conștiinței mele.”

Art. 24

Deputații și senatorii pot demisiona prin prezentarea în mod personal a unei declarații în cadrul ședinței Camerei ai cărei membri sunt. Dacă circumstanțe grave îi împiedică să procedeze astfel, aceștia își pot depune demisia conform procedurii prevăzute prin lege.

Art. 25

Mandatul deputaților și senatorilor încetează:

- a. în cazul refuzului acestora de a depune jurământul sau în cazul depunerii jurământului cu rezerve;
- b. la sfârșitul perioadei pentru care au fost aleși;
- c. în caz de demisie a acestora;
- d. în cazul pierderii dreptului de a fi ales deputat sau senator;
- e. în cazul deputaților, la data dizolvării Camerei Deputaților;
- f. dacă apare un caz de incompatibilitate prevăzut de articolul 22.

Art. 26

Deputații și senatorii își îndeplinesc îndatoririle în mod personal, conform jurământului depus; în plus, aceștia nu sunt obligați să îndeplinească instrucțiunile nimănu.

Art. 27

1. Nu se pot formula acțiuni în justiție împotriva deputaților și senatorilor pentru voturile exprimate în Camera Deputaților sau Senat, ori în cadrul organelor acestora.

2. Deputații și senatorii nu pot fi urmăriți penal pentru discursurile prezentate în Camera Deputaților sau în Senat, ori în fața organelor acestora. Deputații și senatorii se supun doar comisiei disciplinare a Camerei ai cărei membri sunt.

3. În cazul contravențiilor, deputații și senatorii se supun doar comisiei disciplinare a Camerei ai cărei membri sunt, cu excepția cazului în care legea nu conține dispoziții contrare în acest sens.

4. Deputații și senatorii nu pot fi urmăriți penal fără încuviințarea Camerei ai cărei membri sunt. Dacă respectiva Cameră nu încuviințează, urmărirea penală este întreruptă pe durata mandatului respectivilor deputați sau senatori.

5. Deputații și senatorii pot fi arestați doar dacă sunt prinși în timpul comiterii infracțiunii ori imediat după aceea. Autoritatea care efectuează arestarea trebuie să-l anunțe imediat pe Președintele Camerei al cărei membru este persoana reținută cu privire la arestare; dacă, în termen de douăzeci și patru de ore de la arestare, Președintele Camerei nu încuviințează trimiterea în judecată a persoanei reținute, autoritatea care a efectuat arestarea este obligată să o elibereze. Hotărârea cu privire la urmărirea penală a persoanei în cauză trebuie adoptată la proxima ședință a Camerei al cărei membru este și este definitivă.

Art. 28

Deputații și senatorii au dreptul să refuze să furnizeze dovezi cu privire la fapte de care au luat cunoștință pe parcursul îndeplinirii mandatului lor, iar acest privilegiu continuă să își producă efectele chiar și după încetarea calității lor de deputat sau senator.

Art. 29

1. Camera Deputaților alege și revocă din funcție Președintele și vicepreședintele săi.

2. Senatul alege și revocă din funcție Președintele și vicepreședintele săi.

Art. 30

1. În cazul investigațiilor cu privire la chestiuni de interes public, Camera Deputaților poate înființa comisii de anchetă, la propunerea a cel puțin o cincime din deputați.

2. Procedurile în fața comisiilor sunt reglementate de lege.

Art. 31

1. Fiecare Cameră își stabilește comitetele și comisiile.

2. Activitățile comitetelor și comisiilor sunt reglementate de lege.

Art. 32

Deputatul sau senatorul care este și membru al Guvernului nu poate deține funcția de Președinte sau Vicepreședinte al Camerei Deputaților sau al Senatului ori de membru al unui comitet parlamentar, comisie de anchetă sau comisie.

Art. 33

1. În cazul în care Camera Deputaților este dizolvată, Senatul este autorizat să adopte acte cu putere de lege cu privire la probleme care nu suportă amânare și cu privire la care se prevede adoptarea unei legi.

2. Senatul nu poate adopta totuși astfel de acte în domeniul constituțional, în domeniul bugetului de stat, în domeniul execuției bugetare, în domeniul electoral sau în domeniul ratificării tratatelor prevăzute la articolul 10.

3. În acest caz, doar Guvernul poate exercita inițiativa legislativă prin transmiterea proiectelor către Senat.

4. Actele cu putere de lege adoptate de Senat sunt semnate de Președintele Senatului, de Președintele Republicii și de Prim-ministru; acestea sunt promulgate în aceeași manieră ca și legile.

5. Actele cu putere de lege adoptate de Senat trebuie aprobate de Camera Deputaților, în cadrul primei ședințe a acesteia. În cazul în care Camera Deputaților nu le aprobă, acestea încetează să își mai producă efectele.

Art. 34

1. Camerele se întrunesc în sesiuni cu caracter permanent. Președintele Republicii convoacă în sesiuni Camera Deputaților astfel încât aceste sesiuni să poată fi deschise în cel mult 30 de zile de la alegeri. Dacă Președintele nu procedează astfel, Camera Deputaților este convocată de drept în a 30-a zi de la alegeri.

2. Sesiunile unei Camere pot fi suspendate prin hotărâre. O sesiune nu poate fi suspendată mai mult de 120 de zile pe an.

3. Pe perioada în care sesiunea este suspendată, Președintele Camerei Deputaților sau al Senatului poate convoca respectiva Cameră înainte de termenul prevăzut pentru reluarea sesiunii. Aceștia sunt obligați să convoace Camerele dacă Președintele Republicii, Guvernul sau cel puțin o cincime din membrii Camerei respective depun o solicitare în acest sens.

4. Sesiunile Camerei Deputaților se încheie la data expirării mandatului electoral sau la data dizolvării Camerei.

Art. 35

1. Președintele Republicii poate dizolva Camera Deputaților dacă:
 - a. Camera Deputaților nu acordă un vot de încredere pentru formarea unui nou Guvern, al cărui Prim-ministru a fost desemnat de Președintele Republicii în baza propunerii Președintelui Camerei Deputaților;
 - b. Camera Deputaților nu ia o decizie, în termen de trei luni, cu privire la un proiect de lege al Guvernului asupra căruia acesta și-a angajat răspunderea;
 - c. o sesiune a Camerei Deputaților a fost suspendată pentru o perioadă de timp mai mare decât cea permisă;

d. Camera Deputaților nu a întrunit cvorumul de lucru o perioadă mai mare de trei luni, chiar dacă sesiunea acesteia nu a fost suspendată și a fost convocată în mod repetat în acest interval.

2. Președintele Republicii dizolvă Camera Deputaților numai pe baza propunerii acesteia, exprimată printr-o hotărâre adoptată cu majoritatea a trei cincimi din deputați.

3. Camera Deputaților nu poate fi dizolvată în ultimele trei luni ale mandatului său.

Art. 36

Ședințele Camerelor sunt publice. Accesul publicului poate fi interzis doar în condițiile prevăzute prin lege.

Art. 37

1. Președintele Camerei Deputaților convoacă ședințele comune ale Camerelor.

2. Ședințele comune ale Camerelor se desfășoară potrivit regulamentului Camerei Deputaților.

Art. 38

1. Membrii Guvernului au dreptul să participe la ședințele Camerelor, ale comitetelor sau comisiilor acestora. Aceștia pot lua cuvântul oricând solicită.

2. Participarea membrilor Guvernului la o ședință a Camerei Deputaților este obligatorie, dacă li se solicită prezența. Aceeași prevedere se aplică ședințelor comitetelor, comisiilor sau comisiilor de anchetă, însă în acest caz membrul Guvernului poate desemna un adjunct sau un alt membru al Guvernului care să îl reprezinte, dacă prezența sa nu a fost solicitată în mod expres.

Art. 39

1. Cvorumul de lucru este reprezentat de o treime din membrii oricărei Camere.

2. Cu excepția cazului în care prezenta Constituție nu prevede dispoziții contrare, fiecare Cameră adoptă hotărâri cu majoritatea simplă a deputaților sau a senatorilor.

3. Hotărârile prin care se declară starea de război, prin care se aprobă trimiterea forțelor armate ale Republicii Cehe în afara teritoriului Republicii Cehe sau staționarea forțelor armate ale altor state pe teritoriul Republicii Cehe, precum și hotărârile cu privire la participarea Republicii Cehe la sistemele de apărare ale unei organizații internaționale la care Republica Cehă este parte sunt adoptate cu majoritatea absolută a tuturor deputaților și cu majoritatea absolută a tuturor senatorilor.

4. Legile constituționale și legile pentru ratificarea tratatelor prevăzute la articolul 10a, alineatul 1 se adoptă cu trei cincimi din numărul deputaților și cu trei cincimi din numărul senatorilor.

Art. 40

Legile electorale, legile privind raporturile și relațiile celor două Camere, atât între ele, precum și la nivel extern sau legea prin care se adoptă regulamentul Senatului trebuie aprobate atât de Camera Deputaților, cât și de Senat, pentru a fi considerate adoptate.

Art. 41

1. Proiectele de lege sunt depuse la Camera Deputaților.
2. Inițiativa legislativă aparține deputaților, grupurilor de deputați, Senatului, Guvernului sau organelor reprezentative ale regiunilor mari prin care se realizează autonomia locală.

Art. 42

1. Inițiativa legislativă aparține exclusiv Guvernului în cazul proiectelor de lege care privesc bugetul de stat și execuția bugetară.
2. Aceste proiecte de lege sunt dezbătute în ședință publică și numai Camera Deputaților poate hotărî în legătură cu acestea.

Art. 43

1. Parlamentul poate decide cu privire la declararea stării de război, în cazul în care Republica Cehă este atacată, sau dacă această declarație este necesară pentru îndeplinirea obligațiilor care revin Republicii Ceha în temeiul tratatelor internaționale cu privire la autoapărarea colectivă împotriva agresiunii.
2. Parlamentul decide cu privire la participarea Republicii Ceha la sistemele de apărare ale unei organizații internaționale al cărei membru este Republica Cehă.
3. Parlamentul își exprimă acordul:
 - a. pentru trimiterea forțelor armate ale Republicii Ceha în afara teritoriului Republicii Ceha;
 - b. pentru staționarea forțelor armate ale altor state pe teritoriul Republicii Ceha, dacă Guvernul nu deține competența decizională în acest domeniu.
4. Guvernul poate decide să trimită forțele armate ale Republicii Ceha în afara teritoriului Republicii Ceha și să permită staționarea forțelor armate ale altor state pe teritoriul Republicii Ceha, pentru o perioadă care nu poate depăși 60 de zile, în cazurile referitoare la:
 - a. îndeplinirea obligațiilor care revin în temeiul tratatelor cu privire la autoapărarea colectivă împotriva agresiunii;
 - b. participarea la operațiunile de menținere a păcii în baza deciziei unei organizații internaționale al cărei membru este Republica Cehă, dacă statul de destinație își exprimă acordul;
 - c. participarea la operațiunile de salvare în caz de catastrofă naturală, accidente de muncă sau ecologice.

5. Guvernul poate decide și cu privire la:
 - a. trecerea forțelor armate ale altor state pe teritoriul Republicii Cehe și survolarea de către acestea a teritoriului Republicii Cehe;
 - b. participarea forțelor armate ale Republicii Cehe la exercițiile militare din afara teritoriului Republicii Cehe și la participarea forțelor armate ale altor state la exercițiile militare desfășurate pe teritoriul Republicii Cehe.

6. Guvernul informează, fără întârziere, ambele Camere ale Parlamentului cu privire la deciziile pe care le ia în temeiul alineatelor 4 și 5. Parlamentul poate anula deciziile Guvernului; aceste decizii ale Guvernului sunt anulate printr-o hotărâre de respingere, adoptată de una dintre Camere cu majoritatea absolută a membrilor săi.

Art. 44

1. Guvernul are dreptul să-și exprime punctul de vedere asupra tuturor proiectelor de lege.

2. Dacă Guvernul nu-și exprimă punctul de vedere asupra unui proiect de lege în termen 30 de zile de la trimiterea acestuia, se consideră că este de acord cu acesta.

3. Guvernul are dreptul să solicite Camerei Deputaților să încheie dezbaterile asupra unui proiect de lege inițiat de Guvern, în termen de trei luni de la depunerea acestuia, cu condiția ca Guvernul să își asume răspunderea cu privire la acesta.

Art. 45

Camera Deputaților înaintează Senatului, de îndată, proiectele de lege pe care le-a aprobat.

Art. 46

1. Senatul dezbate proiectele de lege și decide cu privire la acestea în termen de 30 de zile de la data trimiterii.

2. Senatul adoptă proiectele de lege, le respinge, le retrimite la Camera Deputaților împreună cu amendamentele propuse sau declară că nu le va supune dezbaterii.

3. Dacă Senatul nu se pronunță în termenul prevăzut la alineatul 1, se consideră că Senatul a adoptat proiectul de lege.

Art. 47

1. Dacă Senatul respinge un proiect de lege, Camera Deputaților îl supune din nou votului. Proiectul de lege este adoptat cu votul majorității absolute a deputaților.

2. Dacă Senatul retrimite un proiect de lege la Camera Deputaților, împreună cu amendamentele propuse, Camera Deputaților votează varianta proiectului

de lege aprobată de Senat. Camera Deputaților decide definitiv cu privire la aceste proiecte de lege.

3. În cazul în care Camera Deputaților nu aprobă varianta proiectului adoptată de Senat, Camera Deputaților va vota din nou varianta proiectului de lege depusă la Senat. Proiectul de lege este adoptat cu votul majorității absolute a deputaților.

4. Camera Deputaților nu poate propune amendamente pe parcursul dezbaterei unui proiect de lege care a fost respins sau care i-a fost retrimis.

Art. 48

Dacă Senatul își exprimă intenția de a nu dezbate un proiect de lege, această intenție se consideră aprobată prin respectiva declarație.

Art. 49

Este necesară aprobarea ambelor Camere ale Parlamentului pentru ratificarea tratatelor:

- a. care aduc atingere drepturilor sau îndatoririlor persoanelor;
- b. de alianță, de pace sau de altă natură politică;
- c. prin care Republica Cehă devine membră a unei organizații internaționale;
- d. de natură economică generală;
- e. referitoare la alte domenii pentru care se prevede acest lucru prin lege.

Art. 50

1. Cu excepția legilor constituționale, Președintele Republicii are dreptul să trimită la reexaminare legile adoptate, împreună cu o decizie motivată, în termen de 15 zile de la data la care acestea i-au fost trimise.

2. Camera Deputaților supune din nou votului legile trimise spre reexaminare. Cu ocazia reexaminării nu pot fi propuse amendamente. Legea este promulgată în cazul în care Camera Deputaților o aprobă din nou cu votul majorității absolute a deputaților. În caz contrar, se consideră că legea nu a fost adoptată.

Art. 51

Legile adoptate sunt semnate de Președintele Camerei Deputaților, de Președintele Republicii și de Prim-ministru.

Art. 52

1. Pentru ca o lege să își producă efectele, aceasta trebuie publicată.
2. Modul de publicare a legilor și a tratatelor este prevăzut de lege.

Art. 53

1. Deputații au dreptul să formuleze interpelări la adresa Guvernului sau a membrilor acestuia în domenii care intră în sfera acestora de competență.

2. Membrii Guvernului sunt obligați să răspundă interpelărilor care le-au fost adresate în termen de 30 de zile de la data formulării interpelării.

CAPITOLUL III

Puterea executivă

Președintele Republicii

Art. 54

1. Președintele Republicii este șeful statului.
2. Președintele Republicii este ales direct prin vot popular național.
3. Președintele Republicii nu poate fi tras la răspundere cu privire la îndeplinirea atribuțiilor sale.

Art. 55

Președintele Republicii preia funcția în urma depunerii jurământului. Mandatul Președintelui Republicii durează cinci ani și începe din ziua depunerii jurământului.

Art. 56

1. Președintele este ales prin vot secret, universal, egal și direct.
2. Candidatul care a întrunit majoritatea absolută a voturilor valabil exprimate ale alegătorilor cu drept de vot este declarat ales Președinte al Republicii. În cazul în care niciunul dintre candidați nu a întrunit această majoritate, se organizează un al doilea tur de scrutin în termen de 14 zile de la data primului tur de scrutin, între primii doi candidați stabiliți în ordinea numărului de voturi obținute în primul tur de scrutin. Dacă mai mulți candidați întrunesc un număr egal de voturi, toți candidații care au obținut cel mai mare număr de voturi exprimate de alegătorii cu drept de vot se califică în al doilea tur de scrutin, iar în cazul în care nu există cel puțin doi astfel de candidați, se califică în al doilea tur de scrutin și candidații care au primit următorul cel mai mare număr de voturi exprimate de alegătorii cu drept de vot.
3. Este declarat ales candidatul care a obținut cel mai mare număr de voturi exprimate de alegătorii cu drept de vot în al doilea tur de scrutin. Dacă mai mulți candidați întrunesc un număr egal de voturi, Președintele Republicii nu este declarat ales și sunt organizate în termen de zece zile noi alegeri prezidențiale.
4. În cazul în care candidatul care s-a calificat în al doilea tur de scrutin nu mai este eligibil pentru funcția de Președinte al Republicii sau în cazul în care acest candidat renunță la dreptul său de a candida pentru funcția de Președinte al Republicii, se califică în al doilea tur de scrutin candidatul care a obținut numărul imediat următor de voturi exprimate de alegătorii cu drept de vot în primul tur de scrutin. Al doilea tur de scrutin se organizează chiar dacă un singur candidat se califică în al doilea tur de scrutin.

5. Cetățenii Republicii Cehe care au împlinit vârsta de 18 ani au dreptul să propună un candidat, cu condiția ca propunerea să fie susținută printr-o petiție semnată de cel puțin 50.000 de cetățeni ai Republicii Cehe cu drept de vot pentru Președintele Republicii. Un candidat poate fi propus de cel puțin 20 de deputați ai Parlamentului sau de cel puțin zece senatori.

6. Cetățenii Republicii Cehe, care au împlinit vârsta de 18 ani, au drept de vot.

7. Alegerile prezidențiale se organizează cu cel mult 60 de zile înainte de încheierea mandatului Președintelui în funcție și cu cel puțin 30 de zile înainte de expirării mandatului Președintelui Republicii în funcție. Dacă funcția de Președinte devine vacantă, alegerile prezidențiale sunt organizate în termen de nouăzeci de zile de la data la care a intervenit vacanța funcției.

8. Președintele Senatului Republicii Cehe anunță alegerile prezidențiale cu cel mult 90 de zile înainte de organizarea acestora. Dacă funcția de Președinte devine vacantă, Președintele Senatului Republicii Cehe anunță alegerile prezidențiale în termen de zece zile de la data la care a intervenit vacanța funcției și, simultan, cu 80 de zile înainte de organizarea alegerilor.

9. Dacă funcția de președinte al Senatului este sau devine vacantă, alegerile prezidențiale sunt anunțate de președintele Camerei Deputaților.

Art. 57

1. Cetățenii care au dreptul de a fi aleși în Senat pot fi aleși în funcția de Președinte.

2. Nicio persoană nu poate fi aleasă în funcția de Președinte pentru mai mult de două mandate succesive.

Art. 58

Alte condiții pentru exercitarea dreptului de vot la alegerile prezidențiale, precum și detaliile privind procedura de propunere a candidaților la funcția de Președinte al Republicii, anunțarea și organizarea alegerilor, anunțarea rezultatelor alegerilor, precum și contestarea rezultatelor sunt prevăzute de lege.

Art. 59

1. Președintele ales depune jurământul în fața Președintelui Senatului, în cadrul unei ședințe comune a ambelor Camere.

2. Președintele ales depune următorul jurământ: „Jur loialitate Republicii Cehe. Jur să-i respect Constituția și legile. Jur, pe onoarea mea, că îmi voi îndeplini toate îndatoririle în interesul tuturor oamenilor, în cele mai bune condiții, conform cunoștințelor și conștiinței mele.”

Art. 60

Dacă Președintele ales refuză să depună jurământul sau îl depune cu rezerve, se consideră că acesta nu a fost ales.

Art. 61

Președintele Republicii poate demisiona prin depunerea demisiei sale la Președintele Senatului.

Art. 62

Președintele Republicii:

- a. numește și revocă Prim-ministrul și pe alți membri ai Guvernului și acceptă demisiile acestora, revocă Guvernul și acceptă demisia acestuia;
- b. convoacă în sesiune Camera Deputaților;
- c. poate dizolva Camera Deputaților;
- d. încredințează Guvernului a cărui demisie a acceptat-o sau pe care l-a revocat îndeplinirea temporară a atribuțiilor până la numirea unui nou Guvern;
- e. numește judecătorii Curții Constituționale, Președintele și vicepreședinții acesteia;
- f. numește Președintele și pe vicepreședinții Curții Supreme din rândul judecătorilor;
- g. acordă grațieri sau comută pedepsele aplicate de instanțe și ordonă ștergerea cazierului judiciar;
- h. are dreptul să ceară Parlamentului reexaminarea legilor adoptate de acesta, cu excepția legilor constituționale;
- i. promulgă legile;
- j. numește Președintele și Vicepreședintele Curții de Conturi;
- k. numește membrii Consiliului Bancar al Băncii Naționale a Cehiei.

Art. 63

1. Președintele Republicii îndeplinește și următoarele atribuții:
 - a. reprezintă statul la nivel extern;
 - b. negociază și ratifică tratatele internaționale; delegă negocierea tratatelor internaționale Guvernului sau, cu acordul acestuia, unor membri ai Guvernului;
 - c. este Comandantul Suprem al Forțelor Armate;
 - d. îi primește pe șefii misiunilor diplomatice;
 - e. îi acreditează sau îi revocă pe șefii misiunilor diplomatice;
 - f. stabilește data alegerilor pentru Camera Deputaților și Senat;
 - g. numește în funcție sau promovează generali;
 - h. acordă decorații, cu excepția cazului în care a însărcinat alt organism să îndeplinească această atribuție;
 - i. numește judecătorii;
 - j. ordonă neînceperea urmăririi penale sau întreruperea acesteia, dacă urmărirea penală a fost începută;
 - k. are dreptul de a acorda amnistie.

2. Președintele Republicii îndeplinește și atribuții care nu sunt enumerate în mod expres în legile constituționale, dacă acestea sunt prevăzute prin alte legi.

3. Pentru a produce efecte, deciziile Președintelui Republicii, emise în temeiul alineatelor 1 și 2, se contrasemnează de Prim-ministru sau de un membru al Guvernului desemnat de acesta.

4. Guvernul răspunde pentru deciziile Președintelui Republicii, care trebuie să fie contrasemnate de Prim-ministru sau de un membru al Guvernului desemnat de acesta.

Art. 64

1. Președintele Republicii are dreptul de a participa la ședințele ambelor Camere ale Parlamentului, precum și la cele ale comitetelor și comisiilor. Acesta poate lua cuvântul oricând solicită.

2. Președintele Republicii are dreptul să participe la ședințele Guvernului, să solicite rapoarte din partea Guvernului sau a membrilor acestuia și să discute cu Guvernul sau cu membrii săi problemele care țin de competența acestora.

Art. 65

1. Președintele Republicii nu poate fi reținut, urmărit penal și nici judecat în timpul mandatului său pentru fapte penale sau alte contravenții.

2. Senatul poate, cu acordul Camerei Deputaților, să depună la Curtea Constituțională o plângere constituțională împotriva Președintelui Republicii pentru fapte de înaltă trădare, încălcare gravă a Constituției sau a ordinii constituționale; se consideră act de trădare orice comportament al Președintelui Republicii îndreptat împotriva suveranității și integralității Republicii, precum și împotriva ordinii democratice a Republicii. Pe baza plângerii constituționale, Curtea Constituțională poate decide ca Președintele să-și piardă funcția și dreptul ulterior de a mai candida pentru această funcție.

3. Propunerea referitoare la plângerea constituțională se adoptă de către Senat cu o majoritate de trei cincimi din senatorii prezenți. Camera Deputaților încuviințează depunerea plângerii constituționale cu o majoritate de trei cincimi din deputații prezenți; în cazul în care Camera Deputaților nu-și exprimă acordul în termen de trei luni de la data la care Senatul l-a solicitat, se consideră că acesta nu a fost acordat.

Art. 66

Îndeplinirea atribuțiilor prezidențiale prevăzute de articolul 63, alineatul 1, literele a) – e) și h) – k) și de articolul 63, alineatul 2, revine Prim-ministrului, în baza unei hotărâri adoptate de Camera Deputaților și de Senat, dacă funcția de Președinte devine vacantă fie înaintea alegerii sau depunerii jurământului de către un nou Președinte al Republicii, fie dacă Președintele Republicii, din motive grave, este incapabil să-și îndeplinească atribuțiile. Pe perioada în care Prim-ministrul exercită atribuțiile prezidențiale sus-menționate, exercitarea atribuțiilor

prevăzute de articolul 62 literele a) – e) și k) și de articolul 63 alineatul 1, litera f), cu privire la anunțarea alegerilor pentru Senat, îi revine Președintelui Camerei Deputaților; dacă funcția de Președinte devine vacantă într-o perioadă în care Camera Deputaților este dizolvată, exercitarea acestor funcții îi revine Președintelui Senatului, căruia îi revine, de asemenea, atunci când Prim-ministrul exercită atribuțiile desemnate ale Președintelui Republicii, exercitarea atribuțiilor Președintelui Republicii prevăzute de articolul 63, alineatul 1, litera f), în cazul în care se referă la anunțarea alegerilor pentru Camera Deputaților.

Guvernul

Art. 67

1. Guvernul este autoritatea executivă supremă.
2. Guvernul este alcătuit din Prim-ministru, viceprim-miniștri și miniștri.

Art. 68

1. Guvernul răspunde în fața Camerei Deputaților.
2. Președintele Republicii numește Prim-ministrul și, pe baza propunerii acestuia, pe ceilalți membri ai Guvernului și le încredințează administrarea ministerelor sau a altor departamente.
3. În termen de 30 de zile de la numirea sa, Guvernul merge în fața Camerei Deputaților și solicită votul de încredere al acesteia.
4. Dacă Guvernul nu primește votul de încredere al Camerei Deputaților, se repetă procedura prevăzută la alineatele 2 și 3. Dacă nici Guvernul numit a doua oară nu primește votul de încredere al Camerei Deputaților, Președintele Republicii numește Prim-ministrul pe baza unei propuneri a Președintelui Camerei Deputaților.
5. În alte cazuri, pe baza propunerii Prim-ministrului, Președintele Republicii numește și revocă pe ceilalți membri ai Guvernului și le încredințează administrarea ministerelor sau a altor departamente.

Art. 69

1. Membrii Guvernului depun jurământul în fața Președintelui Republicii.
2. Membrii Guvernului depun următorul jurământ: „Jur loialitate Republicii Cehe. Jur să-i respect Constituția și legile și să le aplic. Jur, pe onoarea mea, că îmi voi îndeplini cu conștiinciozitate toate obligațiile și că nu voi abuza de funcția pe care o dețin.”

Art. 70

Membrii Guvernului nu pot desfășura activități care sunt incompatibile prin natura lor cu îndeplinirea atribuțiilor de ministru. Prevederi detaliate sunt stabilite prin lege.

Art. 71

Guvernul poate solicita votul de încredere al Camerei Deputaților.

Art. 72

1. Camera Deputaților poate adopta o moțiune de cenzură la adresa Guvernului.
2. Camera Deputaților poate dezbate o propunere de moțiune de cenzură la adresa Guvernului doar dacă aceasta a fost depusă în scris de cel puțin cincizeci de deputați. Moțiunea de cenzură este adoptată cu votul majorității absolute a deputaților.

Art. 73

1. Prim-ministrul își înaintează demisia Președintelui Republicii. Ceilalți membri ai Guvernului își înaintează demisia Președintelui Republicii prin intermediul Prim-ministrului.
2. Guvernul își depune demisia în cazul în care Camera Deputaților respinge solicitarea acestuia referitoare la votul de încredere sau dacă aceasta adoptă o moțiune de cenzură. Guvernul își depune întotdeauna demisia după ședința constitutivă a Camerei Deputaților nou-alese.
3. Dacă Guvernul își depune demisia conform alineatului 2, Președintele Republicii o va accepta.

Art. 74

Președintele Republicii revocă membrii Guvernului pe baza propunerilor Prim-ministrului.

Art. 75

Președintele Republicii revocă un Guvern care nu și-a depus demisia, deși avea obligația să procedeze astfel.

Art. 76

1. Guvernul ia decizii ca organ colegial.
2. Guvernul adoptă decizii cu majoritatea absolută a membrilor săi.

Art. 77

1. Prim-ministrul organizează activitățile Guvernului, prezidează ședințele acestuia, acționează în numele acestuia și îndeplinește și alte îndatoriri care i-au fost atribuite prin Constituție sau prin alte legi.
2. Un Viceprim-ministru sau un alt membru al Guvernului desemnat în această calitate poate acționa în locul Prim-ministrului.

Art. 78

Guvernul are dreptul să emită ordine în vederea punerii în aplicare a legilor și cu respectarea limitelor acestora. Aceste ordine sunt semnate de Prim-ministru și de ministrul de resort.

Art. 79

1. Ministerele și celelalte autorități administrative pot fi înființate doar prin lege, competențele lor fiind prevăzute tot de lege.
2. Regimul juridic al funcționarilor din cadrul ministerelor și al celorlalte autorități administrative este prevăzut de lege.
3. Dacă sunt autorizate prin lege, ministerele, celelalte autorități administrative și organele unităților teritoriale prin care se realizează autonomia locală pot adopta reglementări pe baza și în limitele legii.

Art. 80

1. Parchetul General emite și dezbate punerile sub acuzare publică din cadrul procedurilor penale; acesta îndeplinește și alte funcții prevăzute de lege.
2. Statutul și competențele Parchetului General sunt prevăzute de lege.

CAPITOLUL IV **Puterea judecătorească**

Art. 81

Puterea judecătorească este exercitată în numele Republicii de către instanțele judecătorești independente.

Art. 82

1. Judecătorii sunt independenți în exercitarea atribuțiilor lor. Nicio persoană nu poate prejudicia imparțialitatea acestora.
2. Judecătorii nu pot fi eliberați din funcție sau transferați la altă instanță judecătorească împotriva voinței lor; excepțiile care decurg, în special, din răspunderea disciplinară sunt prevăzute de lege.
3. Funcția de judecător este incompatibilă cu cea de Președinte al Republicii, cu cea de membru al Parlamentului, precum și cu alte funcții din administrația publică; legea stabilește și alte activități care sunt incompatibile cu exercitarea atribuțiilor de judecător.

Curtea Constituțională

Art. 83

Curtea Constituțională este organul judiciar responsabil cu apărarea constituționalității.

Art. 84

1. Curtea Constituțională se compune din 15 judecători, numiți pentru o perioadă de zece ani.
2. Judecătorii Curții Constituționale sunt numiți de Președintele Republicii, cu acordul Senatului.
3. Poate fi numit judecător al Curții Constituționale oricare cetățean cu o bună reputație, care are dreptul de a fi ales în Senat, care are o pregătire juridică superioară și o vechime de cel puțin zece ani în activitatea juridică.

Art. 85

1. Judecătorii Curții Constituționale preiau funcția în urma depunerii jurământului în fața Președintelui Republicii.
2. Judecătorii Curții Constituționale depun următorul jurământ: „Jur pe onoarea și conștiința mea că voi proteja inviolabilitatea drepturilor naturale ale omului și drepturile cetățenilor, că voi respecta legile constituționale și că voi lua decizii potrivit convingerilor mele cele mai bune, în mod independent și imparțial.”
3. Dacă un judecător refuză să depună jurământul sau îl depune cu rezerve, se consideră că acesta nu a fost numit.

Art. 86

1. Judecătorii Curții Constituționale nu pot fi urmăriți penal fără acordul Senatului. Dacă Senatul nu își dă acordul, urmărirea penală este suspendată pe durata mandatului de judecător la Curtea Constituțională.
2. Judecătorii Curții Constituționale nu pot fi arestați decât în caz de flagrant delict ori imediat după aceea. Autoritatea competentă să efectueze arestarea trebuie să-l informeze neîntârziat pe Președintele Senatului cu privire la respectiva arestare; dacă, în termen de 24 de ore de la arestare, Președintele Senatului nu-și exprimă acordul, autoritatea competentă să efectueze arestarea este obligată să-l elibereze. Senatul stabilește la proxima sa ședință, printr-o hotărâre definitivă, dacă judecătorul poate fi urmărit penal.
3. Un judecător al Curții Constituționale are dreptul să refuze prezentarea dovezilor cu privire la fapte de care a luat cunoștință în timpul îndeplinirii atribuțiilor sale, iar acest privilegiu continuă să își producă efectele chiar și după ce acesta nu mai are calitatea de judecător al Curții Constituționale.

Art. 87

1. Curtea Constituțională are următoarele atribuții:
 - a. declară nulitatea legilor sau a anumitor prevederi ale acestora, în cazul în care acestea contravin ordinii constituționale;
 - b. declară nulitatea actelor juridice sau a anumitor prevederi ale acestora, în cazul în care acestea contravin ordinii constituționale sau unei legi;

- c. se pronunță asupra plângerilor constituționale formulate de organele reprezentative ale unei regiuni prin care se realizează autonomia, împotriva unei intervenții ilegale a statului;
- d. se pronunță asupra plângerilor constituționale formulate împotriva deciziilor definitive sau a altor încălcări ale drepturilor și libertăților fundamentale garantate de Constituție, săvârșite de către autoritățile publice;
- e. se pronunță asupra hotărârilor referitoare la confirmarea alegerilor deputaților sau senatorilor;
- f. soluționează cazurile referitoare la pierderea dreptului de a fi ales deputat sau senator ori cazurile referitoare la incompatibilitatea prevăzută de articolul 25 privind exercitarea altei funcții sau activități concomitent cu calitatea de deputat sau de senator;
- g. hotărăște asupra plângerilor constituționale formulate de Senat împotriva Președintelui Republicii, conform articolului 65, alineatul 2;
- h. hotărăște asupra petițiilor formulate de Președintele Republicii prin care se solicită anularea unei hotărâri comune a Camerei Deputaților și a Senatului prevăzute de articolul 66;
- i. hotărăște asupra măsurilor necesare pentru punerea în aplicare a unei decizii a unui tribunal internațional, care este obligatorie pentru Republica Cehă, în cazul în care aceasta nu poate fi pusă în aplicare în alt mod;
- j. se pronunță asupra constituționalității și legalității deciziilor cu privire la dizolvarea unui partid politic sau ale altor decizii referitoare la activitățile unui partid politic;
- k. soluționează conflictele de competență între organele de stat și organele regiunilor prin care se realizează autonomia locală, cu excepția cazului în care această competență nu este atribuită prin lege altui organ.

2. Curtea Constituțională este competentă să se pronunțe asupra constituționalității tratatelor prevăzute de articolul 10a sau de articolul 49, înaintea ratificării acestora. Tratatetele nu pot fi ratificate decât după adoptarea unei decizii de către Curtea Constituțională.

3. Legea poate prevedea că, în locul Curții Constituționale, Curtea Supremă Administrativă este competentă:

- a. să declare nule reglementările legale, altele decât legile sau anumite prevederi ale acestora, dacă acestea contravin dispozițiilor unei legi;
- b. să soluționeze conflictele de competență dintre organele de stat și organele regiunilor prin care se realizează autonomia locală, cu excepția cazului în care această competență nu este atribuită prin lege altui organ.

Art. 88

1. Dreptul de a sesiza Curtea Constituțională, condițiile exercitării acestui drept și alte norme privind procedurile derulate în fața Curții Constituționale sunt prevăzute de lege.

2. În adoptarea deciziilor, judecătorii Curții Constituționale se supun doar ordinii constituționale și legii prevăzute la alineatul 1.

Art. 89

1. Deciziile Curții Constituționale sunt executorii de la data publicării lor conform legii, cu excepția cazului în care Curtea Constituțională decide altfel cu privire la caracterul executoriu al acestora.

2. Deciziile Curții Constituționale sunt obligatorii pentru toate autoritățile și persoanele.

3. Deciziile Curții Constituționale prin care se pronunță neconstituționalitatea unui tratat, conform articolului 87, alineatul 2, nu permit ratificarea tratatului decât după ce prevederile acestuia au fost puse de acord cu dispozițiile constituționale.

CZ

Instanțele judecătorești

Art. 90

Instanțele judecătorești au rolul primordial de a proteja drepturile, conform procedurii prevăzute de lege. Doar instanțele judecătorești pot stabili vinovăția și pedeapsa aplicată pentru săvârșirea unei infracțiuni.

Art. 91

1. Sistemul judiciar cuprinde Curtea Supremă, Curtea Supremă Administrativă, instanțele superioare, regionale și teritoriale. Legea poate prevedea și alte denumiri ale acestora.

2. Competența și organizarea instanțelor judecătorești sunt prevăzute prin lege.

Art. 92

Curtea Supremă este organul judiciar suprem în probleme care sunt de competența instanțelor judecătorești, cu excepția acelor care sunt de competența Curții Constituționale sau a Curții Supreme Administrative.

Art. 93

1. Judecătorii sunt numiți de către Președintele Republicii, pentru o perioadă nedeterminată. Aceștia preiau funcția în urma depunerii jurământului.

2. Poate fi numit judecător oricare cetățean cu o bună reputație și cu pregătire juridică superioară. Cerințele suplimentare și procedurile sunt prevăzute de lege.

Art. 94

1. Legea stabilește cauzele care sunt soluționate de complete de judecată, precum și compunerea acestora. Toate celelalte litigii sunt soluționate de un singur judecător.

2. Legea stabilește cazurile și modul în care alți cetățeni pot participa alături de judecători la procesul de adoptare a deciziilor de către instanțele judecătorești.

Art. 95

1. În luarea deciziilor, judecătorii se supun legilor și tratatelor care fac parte din ordinea juridică națională; aceștia sunt autorizați să judece dacă reglementările adoptate, altele decât legile, sunt conforme cu legile sau tratatele respective.

2. Dacă o instanță judecătorească consideră că o lege, care trebuie aplicată în vederea soluționării unui litigiu, contravine ordinii constituționale, sesizează Curtea Constituțională.

Art. 96

1. Toate părțile implicate într-o procedură judiciară au drepturi egale în fața instanței judecătorești.

2. Procedurile desfășurate în fața instanțelor judecătorești au caracter oral și public; excepțiile de la acest principiu sunt prevăzute de lege. Pronunțarea hotărârilor judecătorești se face în ședință publică.

CAPITOLUL V

Curtea de Conturi

Art. 97

1. Curtea de Conturi este un organ independent. Aceasta efectuează controlul cu privire la administrarea proprietății statului și cu privire la execuția bugetului de stat.

2. Președintele Republicii numește Președintele și Vicepreședintele Curții de Conturi, pe baza propunerilor prezentate de Camera Deputaților.

3. Regimul juridic, competențele și structura organizațională ale Curții, precum și alte prevederi mai detaliate, sunt prevăzute de lege.

CAPITOLUL VI

Banca Națională a Cehiei

Art. 98

1. Banca Națională a Cehiei este banca centrală a statului. Scopul său principal este menținerea stabilității prețurilor; intervențiile în activitatea acesteia sunt permise doar în baza legii.

2. Statutul și competențele Băncii, precum și alte prevederi mai detaliate sunt stabilite prin lege.

CAPITOLUL VII

Autonomia locală

Art. 99

Republica Cehă este împărțită în localități, care reprezintă unitățile de bază prin care se realizează autonomia locală, și în regiuni, care reprezintă marile unități prin care se realizează autonomia locală.

Art. 100

1. Unitățile prin care se realizează autonomia locală sunt comunitățile teritoriale de cetățeni cu drept la autonomie. Cazurile în care acestea sunt stabilite ca districte administrative sunt prevăzute prin lege.

2. Localitățile fac parte întotdeauna dintr-o regiune mai mare prin care se realizează autonomia locală.

3. Regiunile mai mari prin care se realizează autonomia locală pot fi înființate sau dizolvate doar prin lege constituțională.

Art. 101

1. Localitățile sunt administrate în mod independent de către organul lor reprezentativ.

2. Regiunile mai mari prin care se realizează autonomia locală sunt administrate în mod independent de organul lor reprezentativ.

3. Unitățile prin care se realizează autonomia locală sunt persoane juridice de drept public care pot deține patrimoniu și care își gestionează activitățile pe baza propriului buget.

4. Statul poate interveni în activitățile unităților prin care se realizează autonomia locală doar în cazul în care este necesar pentru aplicarea legii și doar în conformitate cu procedura prevăzută prin lege.

Art. 102

1. Membrii organelor reprezentative sunt aleși prin vot secret, universal, egal și direct.

2. Organele reprezentative au un mandat de patru ani. Legea stabilește cazurile în care se organizează noi alegeri pentru organele reprezentative înaintea expirării unui mandat electoral.

Art. 103

Abrogat.

Art. 104

1. Competențele organelor reprezentative sunt prevăzute doar prin lege.
2. Organele reprezentative ale municipalităților au competență decizională în chestiuni de autonomie locală, în măsura în care acestea nu sunt încredințate prin lege organelor reprezentative ale marilor regiuni prin care se realizează autonomia locală.
3. Organele reprezentative pot emite ordonanțe cu caracter obligatoriu, în limitele competenței lor decizionale.

Art. 105

Exercițiul administrării statului poate fi delegat organelor prin care se realizează autonomia locală, doar în cazurile prevăzute prin lege.

CAPITOLUL VIII

Dispoziții tranzitorii și finale

Art. 106

1. La data intrării în vigoare a prezentei Constituții, Consiliul Național Ceh devine Camera Deputaților al cărei mandat electoral expiră la 6 iunie 1996.
2. Atribuțiile Senatului sunt exercitate de Senatul Provizoriu până la data alegerii Senatului potrivit prezentei Constituții. Senatul Provizoriu este înființat în condițiile prevăzute de legea constituțională. Camera Deputaților exercită atribuțiile Senatului până la data intrării în vigoare a respectivei legi.
3. Camera Deputaților nu poate fi dizolvată pe perioada în care exercită atribuțiile Senatului potrivit alineatului 2.
4. Până la adoptarea legilor care reglementează regulamentele ambelor Camere, fiecare Cameră funcționează conform regulamentului Consiliului Național Ceh.

Art. 107

1. Legea referitoare la alegerile pentru Senat va conține prevederi cu privire la primele alegeri pentru Senat, la modul în care se stabilește ce treime din senatori va avea un mandat de doi ani și care treime din senatori va avea un mandat de patru ani.
2. Președintele Republicii convoacă Senatul în sesiune astfel încât acesta să se întrunească în cel mult 30 de zile de la data alegerilor; dacă Președintele nu procedează astfel, Senatul se întrunește în termen de 30 de zile de la data alegerilor.

Art. 108

Guvernul Republicii Cehe, numit după alegerile din 1992 și care își exercită atribuțiile la data intrării în vigoare a prezentei Constituții, este considerat a fi un Guvern numit în temeiul prezentei Constituții.

Art. 109

Până la înființarea Parchetului General, atribuțiile acestuia sunt exercitate de Procuratura Republicii Cehe.

Art. 110

Până la 31 decembrie 1993, instanțele militare fac parte din sistemul judiciar.

Art. 111

Judecătorii tuturor instanțelor judecătorești ale Republicii Cehe, care își exercită funcția la data intrării în vigoare a prezentei Constituții, sunt considerați ca fiind judecători numiți în temeiul Constituției Republicii Cehe.

Art. 112

1. Ordinea constituțională a Republicii Cehe este alcătuită din prezenta Constituție, Carta drepturilor și libertăților fundamentale, legile constituționale adoptate în baza acestei Constituții și acele legi constituționale ale Adunării Naționale a Republicii Cehoslovace, ale Adunării Federale a Republicii Socialiste Cehoslovace și ale Consiliului Național Ceh, care definesc granițele Republicii Cehe, precum și din legile constituționale ale Consiliului Național Ceh, adoptate după 6 iunie 1992.

2. Constituția în vigoare până la această dată, Legea constituțională referitoare la Federația Cehoslovacă, legile constituționale care le-au modificat și completat și Legea constituțională a Consiliului Național Ceh nr. 67/1990 privind simbolurile de stat ale Republicii Cehe sunt abrogate prin prezenta Constituție.

3. Celelalte legi constituționale, în vigoare pe teritoriul Republicii Cehe la data intrării în vigoare a prezentei Constituții, au forța juridică a legii.

Art. 113

Prezenta Constituție intră în vigoare la data de 1 ianuarie 1993.

